

Zápis

z 25. jednání Koordinační pracovní skupiny (KPS) pro realizaci Národního akčního plánu (NAP) k zajištění udržitelného používání pesticidů v ČR

Datum konání: 22. července 2014

Místo konání: Ministerstvo zemědělství

Přítomni: viz presenční listina

Program:

1. Používání přípravků na ochranu rostlin v souladu s legislativou EU a národní legislativou – přehled povinností pro profesionální uživatele přípravků – informace a diskuze.
2. Zahrnutí základních kurzů a doplňujících školení zemědělských podnikatelů, jejichž absolvování je rostlinolékařským zákonem stanovené pro získání osvědčení o odborné způsobilosti k nakládání s přípravky, do systému odborného rostlinolékařského vzdělávání – informace a diskuze – opatření NAP č. 4.12 a 4.62.
3. Využívání monitoringu škodlivých organismů rostlin prováděného ÚKZÚZ – informace a diskuze – opatření NAP č. 4.63.
4. Různé (cílený monitoring výskytu reziduí přípravků v ovoci a zelenině na farmářských trzích prováděný SZPI v roce 2014, úplnost podkladů o vyhlášených OPVZ na vodoprávních úradech a další.

Jednání zahájil a řídil ing. Hnízdil, zástupce za MZe a předseda KPS. Současně blíže upřesnil obsah jednotlivých bodů programu a vyzval přítomné k připomínkám. Bylo bez připomínek.

Ad 1) Používání přípravků na ochranu rostlin v souladu s legislativou EU a národní legislativou – přehled povinností pro profesionální uživatele přípravků – informace a diskuze.

Ing. Pavel Minář Ph.D. (ÚKZÚZ) seznámil úvodem podrobně s touto problematikou (*presentace viz příloha č. 1 k zápisu*). Zaměřil se přitom na vysvětlení údajů na etiketách přípravků na ochranu rostlin (POR), které jsou pro zemědělce základním vodítkem pro dodržování povinností spojených s aplikací POR. Ing. Minář vysvětlil, které údaje na etiketách vyplývají z předpisů EU a které z národních předpisů, a rovněž které údaje jsou povinné a které doplňkové (nepovinné) z hlediska aplikace POR.

Nejprve byl stručně vysvětlen proces povolování POR v ČR. Výrobce (žadatel o povolení POR) rozhoduje o rozsahu budoucího použití POR. Povinností žadatele je předložit podklady (vědecké studie) dokládající vlastnosti POR a prokazující splnění kritérií pro navržené použití POR.

Úřad posoudí správnost návrhu použití POR ve vztahu k předloženým podkladům a případně vyzve žadatele k doplnění nebo úpravě návrhu. V rámci procesu povolování je tedy ještě možné podklady doplnit, příp. omezit použití POR žadatelem. Jde zejména o omezení z hlediska marketingu, rozsahu ošetřovaných plodin, dávky, intervalu ošetření, ochranné vzdálenosti aj. Pokud ani po úpravách úřad nesouhlasí s povolením, POR nepovolí.

Dále byly podrobně vysvětleny geneze a obsah textu na etiketách POR. Text etikety předkládá žadatel o povolení POR a obsahuje:

- a) povinné údaje, které výčtem stanoví přímo předpisy EU;
- b) údaje, kterými se riziko z použití přípravku omezuje na přijatelnou mez, aby byla splněna kritéria stanovená předpisy EU pro bezpečnost použití a aby bylo možné přípravek povolit podle Nařízení Parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009. Znění těchto omezení buď přímo stanoví předpisy EU (např. věty SPe, SPa, R-věty, S-věty apod.) nebo vyplývá z národních předpisů a podmínek členských zemí (např. vyloučení použití přípravku z ochranného pásma vodního zdroje apod.)

- c) údaje, které EU předpisy nepožadují - jde o různé informace a doporučení výrobce ve vztahu ke správnému použití, případně i některé „reklamní“ údaje (např. mísitelnost s jinými přípravky, doporučení kontaktovat výrobce v určité situaci apod.).

Přitom údaje typu „vyloučení z ochranných pásem vodních zdrojů (OPVZ 2. stupně)“ mají z nařízení EP a Rady (EU) č. 1107/2009 podobnou prioritu jako omezení týkající se ochrany zdraví lidí vzhledem k důležitosti ochrany zdrojů pitné vody v rámci politiky a předpisů EU.

Při srovnávání omezujících národních podmínek pro použití POR v rámci EU je třeba vycházet z různých klimatických, přírodních i obchodních podmínek v různých členských státech EU. Např. ČR má zvláštní postavení v tom, že leží na hlavním evropském rozvodí. Z tohoto důvodu má velké množství OPVZ a při povolování POR nelze tedy stanovovat stejné podmínky jako má např. Nizozemí (má cca jen 5 zdrojů pitné vody, kde jsou ochranné vzdálenosti 5-10 km) nebo Dánsko (má podzemní zdroje pitné vody bez provádění úprav zdrojové vody a hlídá si povolování perzistentních POR) aj. Při stejných podmínkách by v ČR nemohly být POR téměř vůbec používány. Z hlediska ochrany včel a zvířat jsou podmínky v EU srovnatelné, ČR má navíc oznamovací povinnosti (včelaři, uživatelé honitby, obecní úřady apod.)

K tomuto bodu jednání se diskutovalo zejména:

- a) k problematice tzv. tank – mixů (TM)

MUDr. Trávníčková (SZÚ) upozornila na to, že problematika tank-mixů POR je řešena právními předpisy týkající se požadavků na údaje o POR a následně hodnocení a povolování POR. T.č. jsou na trhu POR, které byly hodnoceny v různých časových etapách, neboli podle různých právních předpisů (resp. platných v době hodnocení). Z textu „nového“ nařízení (nařízení (EU) č. 284/2013) vyplývá, že pokud chce žadatel o povolení POR v EU uvést / doporučit na etiketě tank-mix daného POR s jinými POR a/nebo s adjuvanty, nemůže tak učinit jen na základě nějaké své marketingové strategie, ale musí ověřit a v dokumentaci o povolení POR orgánům pověřeným hodnocením doložit řadu informací požadovaných nařízením. Požadavky na doložení některých informací pro tank-mix byly i v předchozím nařízení (EU) č. 545/2011 nebo v dnes již historických předpisech (tj. ve směrnici 91/414/EHS, v ČR vyhlášce č. 329/2004 Sb.). V „novém“ nařízení (EU) č. 284/2013 jsou požadavky dále doplněny o hodnocení expozice osob. Názor SZÚ - pro nově hodnocené POR: jestliže žadatel v dokumentaci pro hodnocení nařízením požadované údaje pro tank-mix nedoloží, pak nemůže informaci o „doporučeném“ tank-mixu na etiketě POR uvádět.

Dle Ing. Mináře je však stále otázkou, jaké údaje k takovému schvalování předložit. V praxi se TM používají, ale málo z nich je explicitně povoleno v rozhodnutí o povolení POR. Zmínka na etiketě ze strany žadatele (výrobce) POR o možnostech použití POR v TM je v řadě případů spíše informačně-technická (při smíchání určitých POR/hnojiv nevznikne sraženina, která ucpe trysky postřikovače), než že je taková kombinace posouzena z hlediska bezpečnosti ve stejném rozsahu jako jednotlivé přípravky. Jediný stát, o němž je známo, že došlo k úřednímu posuzování a schvalování aplikací POR v TM je Francie. Pro velkou rozsáhlost a administrativu s tím spojenou však toto posuzování nenašlo v ostatních členských státech odezvu.

Prof. Kocourek (VÚRV,v.v.i) uvedl, že na základě historických dat a nově také na základě komerčních dat jsou často kombinace POR doporučovány. Ing. Rosenkranc (ASZ ČR) podotkl, že účinnost POR závisí i na kvalitě použité vody; pokud se při schvalovacím procesu používá destilovaná voda, nemůže to odpovídat podmínkám aplikace POR v praxi. RNDr. Nováková (ÚKZÚZ) reagovala, že se při laboratorních rozbořech v rámci povolovacího procesu POR používá rovněž jiná než jen destilovaná voda.

Ing. Hnízdil uzavřel s tím, že je nutno zajistit jednotný výklad k uvádění údajů o TM na etiketách POR - viz Závěry.

- b) k aplikacím POR v oblastech využívaných širokou veřejností nebo zranitelnými skupinami obyvatel nebo v jejich blízkosti (čl. 12 směrnice EP a Rady 2009/128/ES)

Ing. Minář uvedl, že se každoročně v letním období množí stížnosti na využití POR v blízkosti obydlených míst s odkazem na aplikace za větrného počasí, v době průchodu obyvatel (i školky) atd.

Toto lze řešit ze strany uživatele POR v místě ohlášením termínu postřiku na OÚ, který může následně v místě obvyklým způsobem informovat obyvatele. Dále jde o zamezení rizik při používání POR na pozemcích využívaných širokou veřejností jako parky, hřiště apod., což je jako opatření NAP č. 4.22 v gesci zejména MZd. MUDr. Trávníčková připomněla, že SZÚ hodnotí v povolovacím řízení POR expozici osob s přihlédnutím k prostředí očekávaného použití POR - např. pro POR určený na klíněnkou jírovcovou lze očekávat jeho použití v parcích a zahradách. Ing. Hnízdil doporučil při plnění opatření NAP č. 4.22 posoudit, jak se uvedená problematika řeší v ostatních členských státech EU.

c) k závažnosti údajů o antirezistentní strategii na etiketách POR

Ing. Kazda, PhD. (ČZU) měl dotaz na právní závaznost dodržování antirezistentní strategie (AS) uváděné na etiketách POR; zda jde o doporučení a zda se kontroluje dodržování. Ing. Rosenkranc uplatnil požadavek, aby nedodržení AS nebylo při kontrolách postihováno. Prof. Kocourek uvedl, že v případě AS se bere v potaz počet ošetření jedním POR za sezonu (ne za vegetační období); AS upozorňuje pěstitele na možný vznik rezistence škůdce k danému POR, ale ŠO, není to právně vymahatelné. Např. v Polsku byla ale ustavena pracovní skupina k AS, která publikuje prakticky využitelné postupy AS. Ing. Minář upozornil, že se nesmí zaměňovat údaje o AS a povinnost dodržování sumy dávek POR/ha při více aplikacích - viz ad d). V případě antirezistentních opatření jde z hlediska návodu k použití přípravku spíše o informaci, která je aktuální k datu povolení POR a v průběhu času se může měnit. Proto by se tato věc měla řešit v rámci požadavků integrované ochrany rostlin, nikoli v rámci inspekce souladu aplikace s návodem k použití. Ing. Hnízdil informoval, že ÚKZÚZ bude na svém Fytoportále zveřejňovat případy výskytu rezistence škůdců proti POR na území ČR. Ing. Hnízdil uzavřel diskuzi s tím, že je vhodné upřesnit výklad k závažnosti AS na etiketách na webových stránkách ÚKZÚZ s využitím praxe v jiných členských státech EU.

d) k četnosti používání POR

Ing. Rosenkranc uvedl nárůst potřeby častějších foliárních aplikací insekticidů v řepce s ohledem na zákaz mořidel na bázi neonikotinoidů a dotázal se v tomto kontextu na způsob stanovení četnosti aplikací POR v povolovacím řízení (zda se rozumí četnost za vegetaci, za rok apod.). Ing. Rosenkranc proto požadoval jasnou definici povolení četnosti aplikací. Ing. Minář uvedl, že tato omezení se posuzují individuálně u jednotlivých indikací a ÚKZÚZ již nyní toto v povoleních jasně vymezuje. Stále docházelo a dochází k nejasnostem a následným dotazům veřejnosti na výklad výrazů „sezóna“, „vegetace“, „vegetační sezóna“ například u řepky ozimé (tj. zda je u ozimých plodin jedna vegetační sezóna od výsevu do sklizně, nebo zda jsou dvě vegetační sezóny od výsevu do zimy a následně od jara do sklizně a k čemu se tedy vztahuje omezení počtu aplikací).

Proto se již několik let uvádí toto omezení u polních plodin jako počet aplikací v plodině (od výsevu nebo výsadby do sklizně) a u trvalých a víceletých kultur jako počet aplikací za vegetační sezónu (od jara do zimy), a to bez ohledu na cílový škodlivý organismus.

V případě „starých“ povolení je u konkrétní kombinace plodina x škodlivý organismus uvedeno pouze „max. 3x“ bez dalšího upřesnění. Aplikace takového omezení je v současné době věcí výkladu, který bude uveden na internetu ÚKZÚZ.

e) k obecné závažnosti etikety

Doc. Prokinová (ČZU) upozornila, aby nedocházelo ke směšování závažnosti pokynů na etiketách a v příbalovém letáku. Dle Ing. Kupce je příbalový leták součástí etikety a závazné pokyny mohou být uvedeny na obou dokumentech - viz nařízení Komise (EU) č. 547/2014, příloha I odst. 2; uvádění informativních údajů na etiketách je omezeno v příloze I odst. 3 téhož nařízení. MUDr. Trávníčková rovněž odkázala na nařízení Komise (EU) č. 547/2014, které stanoví údaje, které smějí být v příbalovém letáku, pokud se nevejdou na etiketu.

Minář upozornil na problémy při případné povinné formalizaci údajů na etiketách (oddělení povinných a nepovinných údajů) s odkazem na firemní politiku nadnárodních chemických koncernů. V reakci na

jednotný přístup ÚKZÚZ při kontrolách plnění povinností souvisejících s údaji na etiketách sdělil Ing. Minář, že inspektoři jsou v tomto ohledu jednotně školeni.

Závěry:

- a) MZE a ÚKZÚZ posoudí praktickou účelnost případného zavedení povinnosti pro výrobce přípravků uvádět údaje na etiketách přípravků tak, aby byly jednoznačně identifikovatelné povinné údaje vyplývající z požadavků přímo uvedených v povolení ÚKZÚZ o použití přípravku (například stanovením jednotného povinného formátu etikety).
- b) MZE zajistí a zveřejní na základě stanovisek Státního zdravotního ústavu a ÚKZÚZ jednotný výklad k používání přípravků v tank-mixech resp. k uvádění údajů o tank-mixech na etiketách přípravků. ÚKZÚZ s tímto výkladem seznámí žadatele o povolení přípravků.
- c) Případný požadavek na omezení četnosti použití přípravku je nutno v souladu s čl. 31 odst. 3 písm. c) nařízení EP a Rady (EU) č. 1107/2009 uvádět na označeních POR jako „maximální počet použití v plodině“ u polních plodin, případně „maximální počet použití za vegetační sezónu u trvalých kultur“. Z hlediska účinků na životní prostředí se v některých případech omezuje i četnost použití na pozemku bez ohledu na pěstovanou plodinu za časové období.
- d) ÚKZÚZ připraví ve spolupráci s VÚRV, v.v.i. výklad k antirezistentním strategiím v rámci požadavků integrované ochrany (zahrnující údaje na internetových stránkách HRAC, FRAC a IRAC, údaje na etiketách přípravků a jiné volně dostupné údaje) a zveřejní jej na svých internetových stránkách.

Ad 2) Zahrnutí základních kurzů a doplňujících školení zemědělských podnikatelů, jejichž absolvování je rostlinolékařským zákonem stanovené pro získání osvědčení o odborné způsobilosti k nakládání s přípravky, do systému odborného rostlinolékařského vzdělávání – informace a diskuze – opatření NAP č. 4.12 a 4.62.

Ing. Hnízdil stručně uvedl návrh na úpravu systému získávání odborné způsobilosti (OZ) k nakládání s přípravky na ochranu rostlin (POR), který připravilo MZE - odbor rostlinných komodit na základě podnětu Antibyrokratické komise (ABK) MZE. Návrh byl jako podklad rozeslán členům KPS před jednáním.

Podstata návrhu spočívá zejména v možnosti vyškolit pro získání OZ 1. stupně pracovníky určitého podniku přímo zaměstnancem téhož podniku, který je sám držitelem osvědčení o získání OZ 3. stupně. Takto získané uznání způsobilosti k nakládání k POR 1. stupně by platilo pouze pro činnost v tomto podniku, na určitou dobu a muselo by být oznámeno ÚKZÚZ k zajištění evidence. Tato alternativa získávání OZ 1. stupně by zejména u malých podniků pomohla vyřešit nečekanou absenci jinak proškolených osob a OZ u krátkodobě najímaných brigádníků.

Dále je navrženo, po dohodě se zástupci středních zemědělských škol a učilišť, popř. s MŠMT, upravit osnovy studia stanovené pro absolvování určitých maturitních či učebních oborů tak, aby absolventi těchto oborů automaticky získali OZ k nakládání s POR 1. stupně. Tento návrh byl připraven spolu s odborem výzkumu, vzdělávání a poradenství MZE a byl zatím nezávazně projednán a kladně hodnocen zástupci středních zemědělských škol, kteří budou připraveni případně vytvořit k realizaci malou pracovní skupinu.

Konečně návrh předpokládá zavedení povinného základního kurzu pro získání osvědčení o OZ 3. stupně.

Následně proběhla bohatá a věcná diskuze

a) k získání OZ 1. stupně proškolením vlastního zaměstnance agronomem (či jiným pracovníkem podniku), který má 3. stupeň OZ:

Ing. Kučera (ÚKZÚZ) uvedl, že dle názoru ÚKZÚZ představuje práce osob přímo provádějících postřiky největší rizika při nesprávné aplikaci POR. Proto ÚKZÚZ nepovažuje proškolení těchto osob agronomem, byť držitelem osvědčení o OZ 3. stupně, za dostatečné. Dle ÚKZÚZ lze proto o tomto návrhu diskutovat jen jako o vyjímečné alternativě pro specifické případy (krátkodobé brigády, lesní školky). Oponoval Ing. Chaloupka (OUČM) s názorem, že naopak manuální pracovníci jsou vždy řízeni agronomem a dělají to, co mají od něj přímo nařízeno; proto je rizikovější postavení agronoma v podniku. Ing. Kůstová (MZE) sdělila, že tato možnost je určena pro drobné např. zelinářské podniky, které najímají prakticky jen sezónní pracovníky. Popř. když vypadne v sezoně pracovník, proškolí se náhradní pouze pro uvedenou sezonu a následně projde běžným školením ve školicím středisku. Dle Ing. Gočálové (MZE) je třeba zvážit navrženou možnost s tím, že např. v podniku s jediným pracovníkem s OZ 1. stupně by existovat mohla. Rovněž ing. Řehák, CSc. (ČSR) zmínil, že by tato možnost měla být otevřena jen pro případy, kdy v podniku vypadne z pracovního procesu pracovník s OZ 1. stupně, nebo je třeba zaškolit brigádníka k jednoduché aplikaci některého přípravku (stimulátory, repelenty apod). Toto proškolení by platilo pro vymezené časové období a práce jen v podniku, kde byl proškolen. Podmínkou by bylo, že je v daném podniku držitel platného osvědčení OZ 3. stupně, který zajistí provedení školení v předepsaném rozsahu a kvalitě. Tento postup by musel být výslovně povolen pouze v jasně specifikovaných případech. Dle ing. Řeháka již jiné obecně platné právní předpisy ukládají, že nadřízený pracovník (agronom) je povinen seznámit pracovníka před každou aplikací se zásadami bezpečnosti práce. Ing. Řehák se zmínil také o vysokých počtech proškolených osob ve školicích zařízeních provozovaných ČSR a pozitivními ohlasy na takto prováděná školení od frekventantů. Ing. Řehák uzavřel, že ČSR připravuje k návrhu písemné stanovisko (*je přílohou č. 2 k zápisu*).

Ing. Chaloupka je dlouhodobě toho názoru, že pracovníci nemusí být pro získání OZ 1. stupně nutně školeni školicími zařízeními. Za několik týdnů si již skoro nic nepamatují a odstup 5 let to ještě znásobí. Zodpovídat vždy bude nadřízený pracovník, který je zodpovědný i za bezpečnost práce podle zákoníku práce.

MUDr. Trávníčková sdělila, že rezort zdravotnictví uplatňuje k návrhu výhradu přezkumu, neboť se nestihl s návrhem dostatečně seznámit a vnitřně jej diskutovat. Bude nezbytná novela zákona č. 326/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a případně i prováděcí vyhlášky. Proto se vyjádří písemně později (*stanovisko rezortu zdravotnictví k celé problematice bylo zasláno dodatečně. (viz příloha č. 3 k zápisu)*).

Ing. Kazda vyjádřil obavu, zda budou cizinci najímání na krátkodobé manuální práce schopni rozumět poměrně složitému a odbornému školení.

Také další diskutující členové KPS - např. doc. Prokinová, ing. Vašek (SOVAK), ing. Krpcová (MŽP), ing. Tůma (Zelinářská unie ČM), ing. Rosenkranc, RNDr. Nedělník (ORL ČAZV) návrh na rozšíření možnosti proškolení osob k získání OZ 1. stupně podpořili, ale téměř všichni se vyjádřili ve smyslu jejího zavedení jen na dobu 1 roku, jen pro daný podnik a jen pro vyjímečné případy.

Ing. Hnízdil v souvislosti s požadavky některých diskutujících na explicitní stanovení výjimky pro možné proškolení k OZ přímo v podniku upozornil na pravděpodobně velmi obtížnou formulaci takové výjimky v obecně platných předpisech.

b) k možnosti získávání OZ 1. stupně na školách:

Ing. Gočálová upřesnila, že tento návrh lze realizovat buď možností doplnit příslušnou agendu do osnov na základě ředitelských pravomocí jednotlivých škol, nebo to provést centrálně prostřednictvím MŠMT. Je třeba zpracovat osnovy předmětu a zajistit vedle školení v gesci rezortu zemědělství i školení v gesci orgánů odpovědných za ochranu veřejného zdraví. Ing. Řehák podpořil v rámci standardního učňovského a středoškolského odborného vzdělávání možnost získání OZ 1. nebo 2. stupně na základě typu školy za podmínky, že je takové vzdělávání součástí příslušného oboru

(učňovský OZ 1. stupně, středoškolský s maturitou OZ 2. stupně) za předpokladu, že učeň, student dosáhl 18 let.

Souhrnně lze konstatovat, že tato část návrhu byla členy KPS podpořena.

c) k doplnění povinného školení pro získání OZ 3. stupně:

Všichni diskutující vyjádřili podporu této části návrhu.

d) o dalších námětech na úpravu stávajícího systému OZ:

Ing. Řehák navrhl

- zavést kurzy pro prodejce POR jiným než profesionálním uživatelům, kteří jsou povinni podávat zákazníkům správné a objektivní informace - viz čl. 6 odst. 3 směrnice EP a Rady 2009/128/ES, a jako příklad uvedl praxi v Německu;
- zavést povinnost účasti držitelů osvědčení o OZ na odborných seminářích s tématy vymezenými MZe v průběhu pětileté platnosti osvědčení o OZ, a absolventy těchto seminářů zvýhodnit při prodlužování osvědčení, s odkazem na podobnou praxi v zahraničí (Rakousko);
- prodloužit délky kurzů pro OZ 2. a 3. stupně min. na 20 hodin.

MUDr. Trávníčková rovněž podpořila prodloužení délky školení a připomněla dosud nedostatečnou realizaci praktické části výuky. Ing. Chaloupka navrhl postupně sjednocovat způsob získávání OZ v souladu s ostatními členskými státy EU (zejména sousedními) tak, aby v rámci přeshraniční spolupráce nedocházelo k problémům při vzájemném uznávání osvědčení o OZ.

Závěry:

a) S výhradou členů KPS zastupujících rezort zdravotnictví, KPS pro NAP

- podpořila bez zásadních připomínek návrhy MZE na doplnění agendy školení OZ do osnov středoškolského studia a na zavedení povinného základního kurzu pro žadatele o 3. stupeň OZ;
- podpořila návrh MZE na možnost vyškolení žadatele o 1. stupeň OZ držitelem 3. stupně OZ přímo v podniku, ale s omezením této alternativy jen pro specificky vymezené případy (krátkodobé brigády, nečekané pracovní výpadky), jen na krátké období (maxim. do konce daného kalendářního roku) s povinností následného školení v pověřeném školicím zařízení a s platností jen pro podnik, kde k vyškolení došlo.

b) MZE upraví svůj návrh na změny v získávání OZ k nakládání s POR v souladu s připomínkami členů KPS vznesenými na jednání (*takto upravený návrh viz příloha č. 4 k zápisu*), a dále po ukončení výhrady MZd a SZÚ a vypořádání jejich případných připomínek, a bude jej realizovat standardním způsobem. Členové KPS mohou k návrhu posílat své připomínky průběžně.

Ad 3) Využívání monitoringu škodlivých organismů (ŠO) rostlin prováděného ÚKZÚZ – informace a diskuze – opatření NAP č. 4.63.

Ing. Beránek, Ph.D. (ÚKZÚZ) seznámil přítomné se způsobem a rozsahem provádění monitoringu škodlivých organismů (ŠO) ze strany ÚKZÚZ (120 původců chorob, 174 škůdců a 80 plevelů). Sledované organismy jsou dle významu monitorovány ve dvou skupinách - priorita A (každý inspektor musí sledovat všechny ŠO na min. 1 pozorovacím bodě-PB) a priorita B (počet PB a výběr sledovaných ŠO závisí na regionálním stupni řízení ÚKZÚZ). Ing. Beránek uvedl, že monitoring bude brzy realizován prostřednictvím Fytoportálu. Ing. Hnízdil doplnil s odkazem na opatření NAP č. 4.63., že ÚKZÚZ uveřejní do konce roku 2014 metodické postupy provádění monitoringu.

V diskuzi Ing. Kazda zdůraznil význam monitoringu prováděného ÚKZÚZ, podpořil jeho realizaci na Fytoportálu a dotázal se, jak se bude řešit vazba mezi zjištěnou intenzitou výskytu ŠO na PB v souvislosti s místním doporučením ochrany, a zda se uživatel Fytoportálu dozví, že ke snížení výskytu došlo vlivem ošetření a ne přirozeným vývojem ŠO. Ing. Řehák měl dotaz, na kolika místech se provádí monitoring a jaká je návštěvnost příslušných web stránek ÚKZÚZ.

Ing. Král (AK ČR) uvedl, že monitoring prováděný ÚKZÚZ je pro zemědělce přínosem a každý odpovědný zemědělec se o data publikovaná ÚKZÚZ zajímá. Pokud kromě ÚKZÚZ zajišťují monitoring ŠO i jiné instituce, nejde o konkurenci, neboť všechny takto zjištěné údaje jsou pro zemědělce důležité. Ing. Chaloupka sdělil, že údaje publikované ÚKZÚZ se na úseku ovocnářství moc nevyužívají; tam se výskytu ŠO sledují průběžně a reaguje se s předstihem. Data od ÚKZÚZ jsou k dispozici pozdě pro včasné rozhodování pěstitelů. Nicméně např. systém signalizace podmínek pro šíření původce spály růžokvětých rostlin (*Erwinia amylovora*) využíván je. Rovněž pěstitelé zeleniny dle Ing. Tůmy data ÚKZÚZ málo využívají (ŠO zeleniny nejsou příliš monitorovány), uvítali by komentáře a zjednodušené přehledy. Ing. Tůma by také uvítal bližší uživatelské informace nebo školení, co a jak na Fytoportále hledat.

Prof. Kocourek uvedl, že úroveň státního monitoringu ŠO je ve srovnání s ostatními členskými státy velmi dobrá. Je třeba se zaměřit na významné ŠO, proti kterým se pravidelně ošetřuje; tedy přehodnotit zastoupení ŠO ve skupině priorit B. Dále prof. Kocourek (s podporou ing. Chaloupky a ing. Tůmy) doporučil zvážit doplnění údajů o komentáře (interpretace dat, prognózy budoucích rizik apod.) jako „přidanou hodnotu“ pozorování, zejména v souvislosti s IOR, a kritizoval (spolu s ing. Chaloupkou) pozdní zveřejňování terénních zjištění a (spolu s ing. Kazdou) velice pomalé načítání dat. Ing. Beránek reagoval, že kritika od uživatelů databáze napomůže situaci zlepšit (servery aj.).

Ing. Tůma otevřel problematiku POR povolených v sousedních státech, ale nikoliv v ČR. Dle Ing. Tůmy je také v případech ukončení povolení používání POR velmi krátký čas pro spotřebování zásob tohoto POR nakoupených a skladovaných zemědělci. Dle RNDr. Novákové je rozdílné povolení POR způsobeno různou dostupností potřebných dat, které bývají majetkem plodinových svazů. Případné zpřístupnění takových dat si musí vyjednat mezi sebou plodinové svazy jednotlivých členských států; správní orgán může o to požádat, až dosud převažují negativní odpovědi. V ČR však existuje nadstandardní přístup - viz § 38b z. 326/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Ing. Beránek dále také stručně komentoval stávající obsah Fytoportálu, který byl poprvé spuštěn do provozu na portále ÚKZÚZ od července 2014. RNDr. Nedělník velmi ocenil spuštění Fytoportálu, podpořil jeho další rozvoj a uvedl, že pokud bude ÚKZÚZ produkovat takové výstupy, bude zemědělce nejen kontrolovat, ale také jim pomáhat a vzdělávat.

Pozn.: Ing. Beránek požádal, aby mu všechny výše položené či další dotazy byly zaslány e-mailem. Princip jednání KPS a zápisu však vyžaduje, aby se dozvěděli odpověď všichni účastníci jednání. Proto prosíme aktuální otázky a odpovědi zaslat na adresu: vladimir.kupec@mze.cz.

Závěry:

- a) KPS pro NAP ocenila monitoring škodlivých organismů prováděný a zveřejňovaný ÚKZÚZ jako potřebný nástroj využitelný zemědělci; zároveň však doporučila řadu konkrétních úprav, zejména ve smyslu přehodnocení priorit sledovaných škodlivých organismů, doplnění zveřejněných dat o jejich prakticky využitelnou interpretaci a zrychlení načítání dat.**
- b) KPS pro NAP ocenila spuštění Fytoportálu jako účinného nástroje k zavádění integrované ochrany rostlin a doporučila jej dále rozvíjet a popularizovat.**
- c) ÚKZÚZ zahrne do svého programu školení pro zemědělce také informace o obsahu a uživatelském ovládání Fytoportálu.**

Ad. 4) Různé.

- a) Ing. Hnízdil informoval o dohodě MZE se SZPI o provedení cíleného monitoringu obsahu reziduí POR v ovoci a zelenině nabízených na tzv. farmářských trzích (opatření NAP č. 4.30.). Zpráva o rozsahu a výsledcích tohoto monitoringu bude k dispozici do konce roku 2014.
- b) Ing. Hnízdil avizoval podzimní jednání expertní skupiny pro ochranu vod před riziky POR (konec října/poč. listopadu); na programu bude mj. problematika chybějících údajů k OPVZ v příslušných databázích dostupných zemědělcům, ale i vodoprávním úřadům.
- c) Nizozemí požádalo Evropskou komisi, aby zajistila vypracování vědeckého stanoviska EFSA ke zprávě zveřejněné v čsp. NATURE o možném negativním vlivu insekticidů s ú.l. imidacloprid ze skupiny neonikotinoidů na ptáky. Komise přislíbila údaje prostudovat a vypracování studie zvážit.
- d) Evropská komise zveřejnila v červnu 2014 tzv. „roadmap“ pro nalezení způsobu posuzování rizik tzv. endokrinních disruptorů (ED). V dokumentu Komise shrnula základní důvody pro svou iniciativu ve věci nalezení kritérií posuzování rizik ED v kontextu EU legislativy pro POR a biocidy a navazující (např. pro kosmetické přípravky). Zde Komise konstatuje značné rozdíly a nejednotnost přístupu k chemickým látkám s ohledem na jejich chování jako ED, což značně komplikuje nalezení harmonizovaných kritérií rizik ED. Dále Komise v roadmap shrnula historii své dosavadní práce na tomto úseku s tím, že vychází z analýzy publikované EFSA v březnu 2013. Komise uvádí dále alternativy možných řešení a popisuje okolnosti zadání dopadové analýzy v roce 2014. Roadmap je dostupný na: http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014_env_009_endocrine_disruptors_en.pdf
- e) Ing. Vašek (SOVAK) sdělil, že v návaznosti na práci KPS se podařilo dosáhnout úpravy legislativy v oblasti pitné vody ve vztahu k POR a jejich reziduí. Nově nebude pro všechny látky a metabolity platit v pitné vodě jednotný limit 100 ng/l. Ten bude vyhrazen jen vlastním účinným látkám a jejich relevantním (zdravotně významným) metabolitům. U ostatních (nerelevantních) metabolitů budou stanovovány individuální limity podle zdravotních účinků. Ke stanovení limitů pro nerelevantní metabolity budou využívány údaje o zdravotních rizicích předkládané v rámci povolování a hodnocení POR. Limity tak budou moci být stanoveny jednotně pro celou ČR bez potřeby toho, aby každý z provozovatelů VaK žádal (a platil) o hodnocení zdravotních rizik a stanovení mírnějších limitů individuálně. Uvedená změna tak přinese významné zjednodušení v oblasti administrace a povolování mírnějších hygienických limitů. Podrobnosti budou prodiskutovány v rámci připravovaného jednání expertní skupiny pro ochranu vod. Ing. Vašek poděkoval členům KPS za spolupráci na uvedené problematice.
- f) Předběžný termín příštího jednání KPS pro NAP je 30. 9. 2014 na MZe.

Zapsali: ing. Kupec, ing. Hnízdil

Přílohy:

- 1) Presentace ÚKZÚZ - údaje na etiketách přípravků na ochranu rostlin
- 2) Stanovisko ČSR k návrhu na úpravu systému získávání odborné způsobilosti k nakládání s POR
- 3) Druhá verze návrhu na úpravy procesu získávání osvědčení o odborné způsobilosti k nakládání s přípravky na ochranu rostlin